
This is an electronic reprint of the original article.
This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Salmelin, Mirja
Yritysverotukien viidakossa

Published in:
Veropolitiikka - Liber Amicorum Timo Viherkenttä

Julkaistu: 01/01/2023

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Please cite the original version:
Salmelin, M. (2023). Yritysverotukien viidakossa. teoksessa *Veropolitiikka - Liber Amicorum Timo Viherkenttä* (Sivut 315-333). Aalto-yliopisto.

This material is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Mirja Salmelin, KTM, väitöskirjatutkija

Yritysverotukien viidakossa

1 Verotuet ovat merkittäviä talouspolitiikan välineitä

Yhteiskunta on sille uskotun päätehtävänsä¹ mukaisesti kohdistanut erillisiä tukitoimenpiteitä niin yrityksiä kuin sen muitakin jäseniä kohtaan kautta historian.² Vastavuoroisesti yhteisön jäsenet ovat vallitsevien olosuhteiden puitteissa ottaneet vapaaehtoisesti hoitaakseen yhteiskunnan tehtäviä, aina historian tuntemista ”tehtaan tai kyläyhdistyksen kouluista ja urheiluseuroista” nykypäivän yritysten yhteiskuntavastuun^{3,4} eri sisältöihin.

Erityisesti viime vuosina keskustelu yritystukien ympärillä on korostunut, kun esimerkiksi koronapandemian hallinta ja pandemiaa seuranneet valtioiden talousongelmat sekä taistelu ilmastomuutosta vastaan vaativat erityisiä panostuksia julkiselta vallalta ja samalla myös lisääntyviä tukitoimenpiteitä.^{5,6}

Yritysten verotukien (jatkossa yritysverotukien) yleisyyteen globaalilla tasolla ovat vaikuttaneet myös pääomien ja aineettoman omaisuuden helppo liikuteltavuus maasta toiseen.⁷ Hyväksyttävää tai ei, kyseinen ilmiö on saanut monet valtiot tarkkailemaan ja usein myös kopioimaan toistensa tukitoi-

1 Yhteiskunnan tehtävistä, kts. jäljempänä kappale 2. Verotukien talousteoreettisia näkökulmia.

2 Paloheimo, M., & Uotila, M. (2015). Elinkeinoluvat ja talouselämän monipuolistuminen 1800-luvun Suomessa. Ennen ja nyt: Historian tietosanomat, 2015(3).

3 Yhteiskuntavastuu tai yritysten sosiaalinen vastuu (CSR, Corporate social responsibility, myös yrityskansalaisuus, Corporate citizenship) on laaja käsite, jonka tarkka sisältö vaihtelee yrityksestä ja toimialasta riippuen. Asettamallaan yhteiskuntavastuuta koskevilla tavoitteilla yritys pyrkii liiketoiminnassaan toimimaan vastuullisesti tavoilla, jotka edistävät yhteiskunnan taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä päämääriä.

4 Knuutinen R., Verotus ja yrityksen yhteiskuntavastuu, s. 35, ss. 91-93.

5 Näistä esimerkkeinä yritysten koronatuettuja EU:n elpymis- ja palautumisvälineen, RRF:n, synnyttämät tuet, EU:n valtiontukisääntelyn lievennysten vaikutukset tukiin, Yhdysvaltojen massiivisen Inflation Reduction Act (IRA) -ohjelman vaikutukset myös EU:n tukipolitiikkaan.

6 Kts. myös Yritystukien tutkimusjaoston raportti, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2022-30 ja 2023-29.

7 Scherleitner M., Addressing Tax Arbitrage with Hybrid Financial Instruments, ss. 109-111 ja Arginelli P., Innovation through R&D Tax Incentives: Some ideas for a fair and transparent tax policy, s. 6.

mia, jotta mahdolliset investoinnit ja sitä kautta tärkeä talouskasvu saataisiin tukien vauhdittamina houkutelua juuri omaan maahan. Tukiohjelmien monista positiivista tavoitteista ja vaikutuksista huolimatta, erityisesti kehittyvien maiden talouksien on katsottu kärsivän verotukiin liittyvästä kilpailusta, mistä syystä OECD (Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö), IMF (Kansainvälinen valuuttarahasto) ja muut vastaavat järjestöt ovat muiden haitallista verokilpailua ehkäisevien toimenpide-ehdotusten⁸ ohella kiinnittäneet erityistä huomioita maiden verotukien suunnitteluun ja määrään.⁹

IMF kerää jatkuvasti maiden viranomaisilta tietoa verotuki-instrumenteista ja sen äskeisen selvityksen mukaan (Kuva 1)¹⁰ Suomi sijoittuu peräti neljänneksi, jos verrataan kaikkia maan verotukia bruttokansantuotteeseen. Vaikka selvityksen maakohtaisten tietojen vertailukelpoisuuteen on syytä suhtautua erittäin suurella varauksella, kehittyneiden maiden joukossa Suomen sijoitus heti Hollannin ja Irlannin jälkeen herättää varmasti kysymyksiä, koska Suomi ei perinteisesti ole profiloitunut esimerkiksi avokätisiä yritysten verokannustimia tarjoavana maana.

Lähdeaineiston tarkempi analyysi osoittaakin, että toisin kuin esimerkiksi Irlannin, Suomen verotuista suurin osa on kotitalouksille suunnattuja verotukia, eli tuloverolain mukaisia vähennyksiä ja verottomuuksia (Kuva 2).

Erilaisia yritystuiksi kansallisesti tunnistettuja verotuki-instrumentteja on kuitenkin Suomessa yli 90¹¹ ja niiden rahamääräiseksi arvoksi on arvioitu vuonna 2020 noin 6,8 miljardia euroa.^{12,13} Tästä johtuen tukiviidakosta on myös Suomessa tullut niin vaikeakulkuinen, että eri lähteistä ja eri termein kootut tiedot voivat helposti johtaa väärille poluille ja virheellisiin tulkintoihin.

8 Esim. OECD: BEPS, Inclusive Framework on Base Erosion and Profit Shifting, <https://www.oecd.org/tax/beps/>.

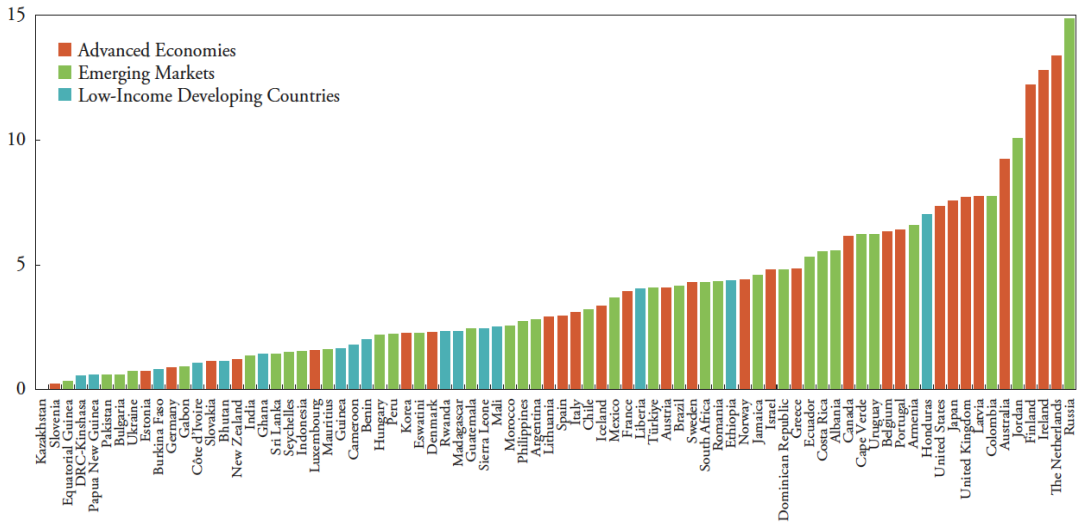
9 Esim. "OECD Investment Tax Incentives Database – 2022 Update: Tax incentives for sustainable development" (brochure), OECD, Paris, OECD Investment Tax Incentives Database 2022 update brochure.

10 Beer, S., et. al, How to evaluate tax expenditure, IMF (2022), s. 2. Selvityksessä verotuet on nimetty paitsi veromenoiksi (Tax expenditure), myös saamatta jääneiksi verotuloiksi (Revenue forgone).

11 Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja: Yritystukien tutkimusjaoston raportti 2022:30, s. 13 ja Liite 2, Yritysten verotuet.

12 Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja: Yritystukien tutkimusjaoston raportti 2020:20, s. 42.

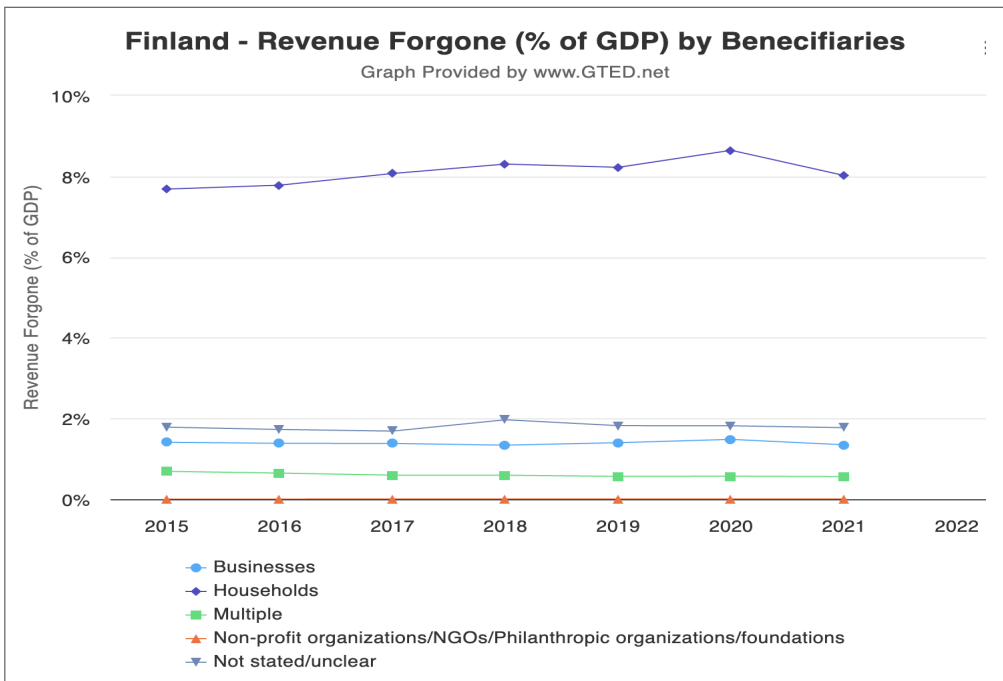
13 Suomessa verotukia on määritelty yhteensä 196 kappaletta vuonna 2021 ja 193 vuonna 2022, kun mukana ovat sekä henkilöille että elinkeinoelämälle suunnatut verotuet. Kts. viite 13, s. 46.

Sources: Global Tax Expenditures Database; and Redonda and others (2022).

Note: DRC = Democratic Republic of the Congo.

Kuva 1: Verotuet maittain prosentteina BKT:sta vuonna 2022¹⁴

Kuva 2: Suomen verotuet edunsaajaryhmittäin¹⁵

14 Global Tax Expenditures Database (GTED) tietokanta on saksalaisen IDOS instituutin (German Institute of Development and Sustainability) ja sveitsiläisen CEP ajatushautomon (The Council on Economic Policies) yhteishanke. Tietokannassa on tällä hetkellä hieman yli sadan valtion raportoimat tiedot verotuista.

15 Global Tax Expenditure Database (GTED), kts. viite 14.

Tukiviidakon tulkinnallisuus saattaa tuoda myös verovelvolliselle mukanaan yllätyksiä ja ongelmia, läheskään aina kun esimerkiksi yksittäinen yritys ei välttämättä tunnista olevansa verotuen kohteena. Siitä huolimatta, että verotukia raportoidaan ja julkaistaan eri yhteyksissä niin julkisen vallan kuin myös muiden tahojen toimesta¹⁶, tiedot eivät anna täysin yhtenäistä ja selkeää kuvaa verotuiksi luokitelluista instrumenteista. Eri selvityksissä ja raporteissa tuet saatetaan rajata toisistaan poikkeavasti,¹⁷ vain osa tunnisteituista verotuista pystytään määrittämään rahamääräisesti tai raportoimaan saajakohtaisesti, minkä lisäksi tuet ovat osittain päällekkäisiä tai korvaavia niin toistensa kuin myös suorien tukien kanssa.¹⁸

Vaikka verotukina raportoidaan myös muita, kuin varsinaisia tuki-instrumentteja,¹⁹ verotukien pääasiallisena tarkoituksena on joko kompensoida, palkita (niin kutsutut positiiviset yritystuet) tai rajoittaa (vastaavasti negatiiviset yritystuet) verovelvollisten tiettyä käyttäytymistä.²⁰ Valtioiden ympäri maailmaa käyttävät laajalti yritysverotukia tai vastaavia kannustimia talouspolitiikan välineinä houkutellakseen sijoittajia ja investointeja määrättyillä aloilla tai alueilla ja edistääkseen kestävästä kehityksen tavoitteita.

Verotuet muuttavat kansallista veropohjaa sekä verojärjestelmän periaatteita. Tästä syystä tukien läpinäkyvyydellä, avoimuudella ja ymmärrettävyydellä on tärkeä rooli, jotta tukien ajamia tavoitteita suhteessa niihin uhrattuihin panostuksiin voitaisiin arvioida täsmällisillä ja yhdenmukaisemmillä perusteilla eri näkökulmista.

Olen koonnut tähän artikkeliin huomioita yritysverotukien luonteesta, määrittelystä ja niiden raportoinnista Suomessa yksittäisen tutkijan ja myös verotukien saajien eli yritysten näkökulmista. Analysoin myös tehtyjä toimenpiteitä ja ehdotuksia yritysverotukien läpinäkyvyyden ja terminologian parantamiseksi ja sitä kautta niiden vaikuttavuuden ymmärtämiseksi. Artikkelissa ei oteta kantaa itse tukien tavoitteisiin tai niissä onnistumisiin.

16 Kts. jäljempänä kappale 7. Yritysverotukien määristä ei ole saatavissa yhtenäistä tietoa.

17 Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Yritystukien tutkimusjaoston raportti 2022:30, s. 37.

18 Valtiovarainministeriö, Verotuet 2021-2023, s.1 <https://vm.fi/verotuet>.

19 Kts. Jäljempänä kappale 3. Nykyinen verotukianalyysi synnyttää helposti verotukia.

20 Burton, M., and Sadiq K., Tax Expenditure Management, s. 22.

Ennen varsinaisten kehitysehdotusten pohdintaa, tarkastellaan seuraavassa ensin yritysverotukien talousteoreettisia taustoja ja verotukien tunnistamista ja luokittelua, minkä jälkeen analysoidaan yritysverotukia suhteessa muihin yritystukiin sekä luodaan katsaus julkiseen yritysverotukien raportointiin.

2 Verotukien talousteoreettisia näkökulmia

Tukitoimillaan valtiot toteuttavat yhtä päätehtävistään, nimittäin Musgraven talousteorian mukaista vakautustoimintoa, jolla valtio ohjaa, korjaa ja täydentää markkinoita.²¹

Klassisiin talousteorioihin pohjautuva perustelu verotuen olemassaololle on syntyneen markkinahäiriöön²² korjaaminen.²³ Mikäli markkinat toimivat epätäydellisesti, julkinen valta saattaa katsoa aiheelliseksi puuttua sen aiheuttamaan markkinahäiriöön ylläpitääkseen yhteiskunnan hyvinvointipäämääriä. Markkinahäiriöitä, joihin yritysverotuilla saatetaan puuttua, voivat olla esimerkiksi aiemmin mainittujen globaalien kriisien aiheuttamat ongelmat tai eri syistä johtuva yritysten toiminnan alhainen intensiteetti, jonka ei katsota olevan yhteiskunnan toiminnan ja sen hyvinvoinnin kannalta optimaalista.

Valtiovallan lisäpanostuksilla tietynlaiseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan on havaittu olevan joidenkin kansainvälisten tutkimusten perusteella²⁴ yritysten tutkimus- ja kehittämistoimintoja lisäävä vaikutus, kun verotuen avulla pienennetään kyseisten investointien rajakustannuksia yrityksille. Hyötyjen lisääntyneestä innovaatiotoiminnasta odotetaan leviävän koko yhteiskuntaan muun muassa tietotaidon leviämisen kautta, jolloin uusista

21 1950-luvun lopussa Richard Musgrave kehitti julkisen talouden teorian, jonka mukaan valtion budjetitoinnot voidaan jakaa kolmeen pääryhmään, nimittäin palvelu- ja allokointitoimintoon (eli mitkä julkiset tarpeet olisi tyydytettävä, kuinka suuri osa tällaisista tarpeista olisi tyydytettävä ja kenen olisi vastattava niiden kustannuksista), (uudelleen)jakotoimintoon ja vakautustoimintoon (jossa hallitus ohjaisi, korjaisi ja täydentäisi markkinoita).

22 Markkinahäiriö tai myös markkinapuute (engl. market failure).

23 Uusklassinen talousteoria on saamastaan kritiikistä huolimatta tällä hetkellä vallitseva talousteoria, jonka avulla esim. verotukien olemassaoloa voidaan selittää, mm. Arginelli P., *Innovation through R&D Tax Incentives: Some ideas for a fair and transparent tax policy*, s. 5.

24 Esim. Hall B.I. & Van Reenen J., *How effective are fiscal incentives for R&D? A review of the evidence*, 29 *Research Policy* 4-5 (2000) tai Becker B., *Public R&D policies and private R&D investment: A survey of the empirical evidence*, 29 *Journal of Economic Surveys* 5 (2015), myös Appelt S. et al., *R&D Tax Incentives: Evidence on design, incidence and impacts*, OECD Science Technology and Industry Working Papers 32 (2016).

teknologioista voivat päästä hyötymään myös muut yritykset.²⁵ Energia-verosektorilla taas teollisuuden verotukien avulla saatetaan pyrkiä pitämään sähköveron taso kilpailijamaiden tasolla teollisuuden pysyttämiseksi omassa maassa, edistämään ilmastomuutoksen hallintaan liittyviä tavoitteita tai varmistamaan valtion huoltovarmuusnäkökohtia.

Verojärjestelmää suunnitellessaan lainsäätäjä pyrkii noudattamaan hyvän verojärjestelmän periaatteita.²⁶ Verotuksen oikeudenmukaisuus, tehokkuus, hallittavuus, neutraalisuus, stabiilisuus ja läpinäkyvyys ovat esimerkkejä hyvän verojärjestelmän ominaisuuksista, viime aikoina myös, jopa järjestelmän yhteensopivuus verokannustimien kanssa²⁷ on lisätty ominaisuuksien listaan. Koska verotuet ovat poikkeuksia verojärjestelmään, ne saattavat vaarantaa yllä mainittuja hyvän verojärjestelmän periaatteita, esimerkiksi neutraalisuuden ja oikeudenmukaisuuden.²⁸ Eri verotuet, niiden tarkemmista rajauksista ja muista säädöksen yksityiskohdista riippuen, reagoivat kuitenkin eri tavalla kyseisiin periaatteisiin. Lisäksi maan yhteisöverokannan suuruudella on vaikutusta tuen lopulliseen suuruuteen.²⁹

Verotukien säätäminen on siis pitkälle tasapainoilua itse markkinahäiriön poistamisen ja verotukisäädöksen verojärjestelmälle aiheuttamien verotulojen menetysten sekä hyvän verojärjestelmän periaatteiden välillä.³⁰ Täysin uusi näkökulma huomioitavaksi tähän kansalliseen tasapainoiluun saattaa tulla kansainvälisten minimiverosäädösten³¹ sekä EU:n kaavailemien muiden verotoimenpiteiden³² vaikutuksista yritysten lopulliseen verotukseen ja sitä kautta myös verotukien määrään eri maissa.

25 Arginelli P., *Innovation through R&D Tax Incentives: Some ideas for a fair and transparent tax policy*, s. 5.

26 Hyvän verojärjestelmän kehittäminen alkoi 1800 luvulla, kun tunnettu poliittisen ja nykyaikaisen taloustieteen uranuurtaja, Adam Smith, kehitti teorian hyvästä verojärjestelmästä. Hänen työnsä pohjalta viitataan usein kolmeen hyvän verojärjestelmän pääominaisuuteen, nimittäin oikeudenmukaisuus, tehokkuus ja hallittavuus.

27 Devereux, M. P., et al. *Taxing profit in a global economy*. Oxford University Press, 2020, s. 55.

28 Arginelli P., *Innovation through R&D Tax Incentives: Some ideas for a fair and transparent tax policy*, ss.12-14.

29 Esim. Suomessa T&K-verokannustimen kokeilu vuonna 2013-2014 jäi aiottua lyhytaikaisemmaksi ja perusteluna sille oli paitsi veropohjan laajentaminen, myös mm. päätös yhteisöverokannan laskusta 20 %:iin. Kuusi, T., Pajarinen M., Rouvinen P., ja Valkonen T. "Arvio t&k-verokannusteen vaikutuksista yritysten toimintaan Suomessa." ETLA Reports 51 (2016), s. 7.

30 Mirrlees J. et al., *Tax by design* (2011), s. 36.

31 OECD BEPS, *Tax challenges arising from digitalization*, <https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/action1/>.

32 Esim. *Business in Europe: Framework for Income Taxation (BEFIT)* (europa.eu).

3 Nykyinen verotukianalyysi synnyttää helposti verotukia

Suomessa käytössä olevassa verotukianalyysissä verotukea aiheuttavat säännökset tunnistetaan vertailemalla verojärjestelmän säännöksiä ns. normiverojärjestelmään.³³ Löydetty poikkeamat katsotaan verotukea aiheuttaviksi. Normiverojärjestelmällä on siten olennainen merkitys tukien suuruuden, eli normista poikkeavien verojen, määrittämisessä.

Yritysverotukiselvityksissä elinkeinotulon verotuksen normiverojärjestelmän lähtökohta on vakiintuneesti perustunut laajaan veropohjaan, nimelistulon verottamiseen ja realisointiperiaatteeseen. Normin määrittelyssä sovelletaan yleensä myös muita kirjanpidon ja elinkeinoverotuksen periaatteita kuten suoriteperiaatetta ja meno tulon kohdalle -periaatetta.³⁴ Näin ollen pienikin poikkeama normiverojärjestelmästä synnyttää verotukea, vaikka kyseessä olisi verojärjestelmän yksinkertaistamiseksi tehty säädös eikä varsinaisen markkinahäiriön korjaaminen.

4 Yritysverotukien määritelmät ja terminologia vaihtelevat

Julkisessa keskustelussa ja myös virallisissa aineistoissa yritysverotukien osalta vilisee erilaisia termejä, kuten pelkkä yritystuki, verohelpotus, verohuojennus, -etuus tai -vapautus, haitallinen yritystuki, valtiontuki/EU-tuki tai verovähennys. Puhutaan myös dynaamisemmalla termillä yritysverokannustimesta (esimerkiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan verokannustin), joka tosin terminä vaikuttaisi olevan käytössä lähinnä lainsäädäntövaiheessa, sen jälkeen kannustimetkin muuttuvat pelkiksi verotuiksi.

33 Suomessa verotukien määrää koskevien laskelmien perustana oleva normijärjestelmä on määriteltty Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimesta vuonna 2010.

34 VATT, *tutkimukset 193 (2023), Yritysverotukien käsite, luokittelu ja vaikuttavuus, s.15, s. 22*. Joidenkin veromuotojen kohdalla normiverojärjestelmän määrittäminen on vaikeaa. Normin perustaksi ei ole välttämättä löydettävissä riittävän yksiselitteistä käsitystä veromuodon perusrakenteesta, jolloin verotuiksi tunnistettujen säännösten luonne verotukena tai veromenetystä aiheuttavana jää epäselväksi.

Kansainvälisesti puhutaan myös veromenoista, (tax expenditure), menetetyistä verotuloista (revenue forgone), erilaisista verovapautuksista (tax breaks, tax reliefs, tax aids) tai veroetuksista (tax preferences).³⁵

Termien runsaus johtuu ensinnäkin siitä, että vakiintunutta, täsmällistä määritelmää yritysverotuelle ei ole olemassa puhumattakaan kansainvälisistä standardeista. Vaikka yleisesti verotuet voidaan määritellä poikkeuksina normaalista verosäännöksestä tietyille verovelvollisryhmille tai elinkeinoelämän aloille, käytännön sovellukset ja yksityiskohdat vaihtelevat maittain. OECD on määrittänyt verotuiksi luettaville tuki-instrumenteille kriteereitä ja lisäehtoja ja suosittaa, että verotukina raportoitaisiin lähinnä säännöksiä, jotka ovat tavoitteiltaan ja vaikutuksiltaan lähellä suoraa tukia.³⁶ Tällä hetkellä kukin maa kuitenkin määrittelee verotukien tarkemman sisällön itse, usein oman normiverojärjestelmänsä mukaisesti, eikä määritelmää yleensä ole kirjattu lakiin.³⁷

Käytettävä termi muotoutuu pitkälle myös tarkastelijan näkökulman mukaan. Siinä, missä julkisen taloudenpidon kannalta verotuet nähdään verotuloilla tai velanotolla katettavina tukimenoina (vaikkakin verotukien osalta kyse on saamatta jääneistä verotuloista), tuen saajan näkökulmista kyse saattaa olla tuloista, kompensatiosta tiettyä uhrausta vastaan tai vain jaksotuskirjauksesta tai lisävähennyksestä verotuksen laskentaa varten. Yritysverotukien epäyhtenäinen raportointi ja joiltakin osin moninaiset ja vaikeaselkoiset tavoitteet ovat myös voineet vaikuttaa termistön kirjavuuteen.

35 Burton, M., and Sadiq, K., Tax Expenditure Management, ss. 19-20.

36 VATT, tutkimukset 193 (2023), Yritysverotukien käsite, luokittelu ja vaikuttavuus, ss. 10-11.

37 Burton, M., and Sadiq, K., Tax Expenditure Management, s. 218, esim. Yhdysvalloissa verotuen määritelmä on lakisääteinen.

5 Yritysverotuet poikkeavat muista yritystuki-instrumenteista

Yritystuet³⁸ kokonaisuutena on mahdollista ryhmitellä usealla eri tavalla, mutta karkeasti ottaen tuet voidaan jakaa suoriin tukiin (joita ovat vastikkeettomat, mm. avustukset ja toisaalta vastikkeelliset, mm. lainat ja takaukset) ja epäsuoriin tukiin, joita ovat lähinnä yritysverotuet. Myös rajatulle alalle tai alueelle myönnetty sääntely saatetaan taloustieteen näkökulmista lukea yritystueksi.^{39,40}

Yritysverotuet ovat poikkeuksia menojen vähennyskelpoisuuteen tai tulon veronalaisuuteen, normaalisäädöstä alhaisempia verokantoja tai erilaisia hyvityksiä verosta, myös veronmaksun lykkääntyminen esimerkiksi korotettujen poistojen avulla on verotukea. Siinä missä suorat yritystuet on mahdollista yksilöidä hyvinkin tarkasti myös saajakohtaisesti, yritysverotukien tarkkaa määrää, puhumattakaan vastaanottajasta edes ryhmätasolla, ei pystytä useimmissa tapauksissa täsmällisesti laskemaan, joten laskelmat perustuvat usein tukien määrästä laadittuihin arvioihin ja joidenkin tukien osalta luvuissa voi olla päällekkäisyyttä.⁴¹

Oikeudellisesta näkökulmasta yritystukia voidaan tarkastella myös EU:n valtiontukisääntöjen kannalta,⁴² esimerkiksi sen mukaan, kuuluvatko tuet EU:n valtiontukisäännösten piiriin vai eivät. EU komissio on antanut yksityiskohtaisia säädöksiä siitä, millaiset valtiontuet ja tukiohjelmat ovat lähtökohtaisesti hyväksyttäviä ja millaisia menettelytapoja, mukaan lukien julkisuusvelvoitteet, tukia myönnettäessä tulee noudattaa.⁴³

38 Yritystuen myöntämisen edellytykset ja tavoitteet on säädetty yritystukilaissa (Laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä 429/2016), jonka 3 §:n mukaan tuella on oltava selkeästi määritelty taloudellinen tai yhteiskunnallinen tavoite. Jos tuella on taloudellinen tavoite, tuen on lisäksi kohdistuttava sellaisiin tarkoituksiin, joilla korjataan markkinoiden toimintapuutetta.

39 Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja: Yritystukien tutkimusjaoston raportti 2022:30, s. 37.

40 Verotukia voidaan jaotella myös sen mukaan, onko kyseessä korvaava tuki, (eli voitaisiinko verotuki korvata normaalilla menoerällä), kuinka laajaa ja mitä saajajoukkoa tuki koskee tai mihin tarkoitukseen se on myönnetty. Jako positiivisiin ja negatiivisiin yritystukiin taas lähtee verotuen ensisijaisesta tavoitteesta, eli kannustaako tai palkitsee se verovelvollisen toimintaa (esim. tutkimus- ja tuotekehityksen verovähennys) vai onko säädös rankaiseva (korkomenojen vähennyskelpoisuuden rajoittaminen).

41 Valtiovarainministeriö, Verotuet 2021-2023, s. 1 <https://vm.fi/verotuet>.

42 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107, 108 ja 109 artiklat.

43 EU Komission asetus 651/2014, Yleinen ryhmäpoikkeusasetus. Verotukien ryhmässä valmisteverotuksessa on ryhmäpoikkeus-asetuksen alaisia valtiontukia, mm. sähköverolakiin liittyen.

Vaikka yritystuiksi kansallisesti tunnistettuja verotuki-instrumentteja on Suomessa paljon,⁴⁴ rahamääräisesti merkittäviä yritysverotukia sen sijaan on vähemmän. Vuonna 2023 yritysverotuista 21 tukea liittyi maatalouden tuloverolakiin ja metsän verotukseen, 3 perintö- ja lahjaverotukseen, 15 arvonlisäverotukseen ja loput 56, joista suurimpia on kuvattu alla (Taulukko 1), elinkeinotulon ja siihen liittyvään verotukseen sekä valmiste- ja liikenteen verotukseen.⁴⁵

Taulukko 1: Suurimpia yritysverotukia vuosina 2021-2023 lähinnä elinkeino- ja valmiste-verotuksen osalta sekä suurimmat negatiiviset yritysverotuet⁴⁶

Verotuki	Normiverotaso	EU:n valtiontuki	2021	2022	2023
Listaaamattomien yhtiöiden osinkojen markkina- korkoa suurempi tuottoprosentti, TVL 33b § 1 mom.	Voitonjaon verotuksen normijärjestelmä	-	660	680	830
Irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenon poistaminen EVL 30 § 1 ja 3 mom. Vuosina 2020-2023 korotettiin 50 prosentin poistoin	Elinkeinoverotuksen normijärjestelmä	-	701	711	723
Käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutusvoiton verovapaus, EVL 6 § 1 mom. 1 k ja 6b § 1 - 2 mom.	Elinkeinoverotuksen normijärjestelmä	-	272	276	281
Tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennys, 2023 alkaen	-	-	-	-	81
Tutkimusyhteistyön lisävähennys 2021-2017, L 1078/2020. Korotettiin 2022	Elinkeinoverotuksen normijärjestelmä	-	8	20	20
Tonnistovero, L 476/2002	Elinkeinoverotuksen normijärjestelmä	EU:n valtiontuki	16	16	17
Teollisuuden ja kasvihuoneiden alempi sähköverokanta (veroluokka II) L 1260/1996, 2 § 6 k ja 4 §	Sähköveroluokka I	EU:n valtiontuki	810	833	848
Dieselpolttoaineen normia alempi verokanta, L 1472/1994	Liikenteen polttoaineiden energiaveromallin mukainen verotaso dieselille	-	718	720	715
Työkoneissa käytetyn kevyen polttoaineen normia alempi verokanta, L 1280/2003 6 ja 7 §. Muutos L 1399/2010.	Liikenteen polttoaineiden energiaveromallin mukainen verotaso dieselille	-	478	472	465
Yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon (CHP) verotuki, L 1260/1996 10§	Kunkin CHP:ssä käytetyn polttoaineen lämmityspolttoaineiden energiaveromallin muk.	EU:n valtiontuki	131	120	96
Turpeen normia alempi verokanta, L 1260/1996 1 §.	Lämmityspolttoaineiden energiaveromallin mukainen verotaso turpeelle	-	146	104	96
Energiaintensiivisten yritysten veronpalautus, L 1260/1996 8a § 1 mom. Muutos L	Veronpalautuksen määrä	EU:n valtiontuki	209	58	41
Korkovähennysoikeuden rajoittaminen, EVL 18 a §, Verosanktio. Kiristyi 2022	Elinkeinoverotuksen normijärjestelmä	-	-160	-162	-165
Voimalaitosten korkeampi veroprocentti, Kiinteistöverolaki 14 § (sanktio)	Kunkin kunnan päättämä yleinen kiinteistöverokanta	-	-48	-51	-51

44 Kts. edellä kappale 1. Verotuet ovat merkittäviä talouspolitiikan välineitä.

45 Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja: Yritystukien tutkimusjaoston raportti 2022:30, Liite 2, Yritysten verotuet.

46 Valtiovarainministeriö, Verotuet 2021-2023, s. 1 <https://vm.fi/verotuet>.

Uudempia yritysverotukia ovat muun muassa koneiden ja laitteiden korotetut korotetut poistot⁴⁷ (voimassa vuosina 2020–2025), sekä tutkimus- ja kehittämistoimintojen vähennykset (lisävähennys⁴⁸ voimassa vuosina 2021–2027 ja yhdistelmä vähennys⁴⁹, voimassa vuodesta 2023 alkaen toistaiseksi). Korovähennysrajoitus⁵⁰ on euromääräisesti suurin negatiivinen yritysverotuki.

Valtiovarainministeriön luokittelussa vuosilta 2020–2022 on listattu kaikkiaan kahdeksan sellaista yrityksille suunnattua verotukea, jotka kuuluvat EU:n valtiontukisääntöjen piiriin.⁵¹

6 Verotuen saamiseen liittyy epävarmuuksia

Yleisesti siteerattu ero suorien tukien ja verotukien välillä on se, että suorat tuet sisältyvät valtion budjetin menopuolelle ja vastaavasti verotuet pääsääntöisesti eivät, koska ne edustavat saamatta jääneitä verotuloja. Tämän ominaisuuden on arveltu myös olevan yksi merkittävä syy verotukien kasvuun myös globaalilla tasolla.⁵²

Verovelvollisen kannalta verotuen saaminen edellyttää saajaltaan muun muassa elinkeinotuloverolain osalta pääsääntöisesti veronmaksuvelvollisuutta, jolloin normaalia veroa huojaennetaan verotuen avulla. Jos verotettavaa tuloa ei esimerkiksi investointivuotena ole syntynyt, ei verotukeakaan ole mahdollista välittömästi hyödyntää.⁵³ Tämä näkökohta rajaa merkittävästi tuensaajia, jolloin erityisesti toimintaansa aloittavat, usein tappiolliset yritykset jäävät tukien ulkopuolelle tai kyseisen tuen saaminen lykkääntyy tappioiden käyttömahdollisuuksien suomissa puitteissa pitkälle tulevaisuu-

47 Korotettujen poistojen tekemisestä säädetään koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden korotetuista poistoista verovuotena 2020–2025 annetussa laissa (1572/2019, 1314/2022).

48 Tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä säädetään laissa tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuotena 2021–2027 (1078/2020 ja 1169/2021).

49 Tutkimus- ja kehittämistoiminnan niin sanotusta yhdistelmä vähennyksestä säädetään laissa tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoihin perustuvista lisävähennyksistä verotuksessa (1298/2022).

50 Elinkeinotuloverolaki § 18 a.

51 Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja: Yritystukien tutkimusjaoston raportti 2022:30, s. 48.

52 Esim. Burton, M., and Sadiq, K., Tax Expenditure Management ss.15–16.

53 Joissakin maissa on käytössä verohyvityksiä, jotka palautetaan/maksetaan verovelvolliselle, jos hyvityksiä ei voi täysimääräisesti hyödyntää maksettavia veroja vastaan (Refundable tax credits).

teen menettäen reaalista arvoaan. Myös yhteisöverokanta saattaa eri vuosina vaihdella ja vaikuttaa siten lykkääntyneen verotuen lopulliseen arvoon.

Toiminnan tappiollisuus voi toki olla este tuen saamiselle muutoinkin, muun muassa niiden yritystukien osalta, jotka kuuluvat EU:n valtiontukilainsäädännön piiriin. Vaikka kyseisiin säädöksiin on tehty väliaikaisia lievennyksiä tappiollisen yhtiön tukemiseen liittyen aiemmin mainittujen globaalien kriisien takia, myös valtiontukisäännöstö rajoittaa EU:n valtiontueksi määritellyn tuen myöntämistä vaikeuksissa oleville yhtiöille.⁵⁴ Tämä saattaa erityisesti energiaverotukseen liittyvien tukien osalta tulla verovelvolliselle yllätyksenä jälkikäteen.

Yritysten kannalta verotukien etuna suhteessa suoriin tukiin on pidetty niiden hallinnollista keveyttä myös pienten yritysten osalta. Lisäksi esimerkiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnot on säädöksissä määritelty melko väljästi, jolloin suuri joukko yrityksiä pystyy niitä hyödyntämään. Tämän väljyyden kääntöpuolena on kuitenkin mainittu se, että tukea saattaa kohdistua myös hankkeisiin, jotka olisi toteutettu ilman verotukea, toisaalta tukien kohdistumista muutoinkaan ei voida kaikilta osin riittävän läpinäkyvästi seurata.⁵⁵

Jos pääsyy verotukisäädöksiin on markkinahäiriön poistaminen, hyvin suunniteltu verotuki saattaa onnistuessaan maksaa itsensä takaisin ainakin pidemmällä aikavälillä esimerkiksi investointien mukanaantuoman, yhteiskunnan elinvoiman lisääntymisen kautta tai vaihtoehtoisesti rankaiseva tuki vähentää kyseisen toiminnan yhteisölle synnyttämää haittaa uusien, kestävämpien ratkaisujen avulla. Verotuen poistaminen ei toisaalta myöskään lisäisi verotuloja verotuen suuruutta vastaavalla määrällä, mikäli syntynyt markkinahäiriö olisi edelleen olemassa.

54 Kts. edellä viite 43.

55 Yritysverotukien epäkohdista lisää, mm. Niskakangas H., Veropolitiikka, s. 59 ja Määttä K., Veropolitiikka: Teoria ja käytäntö, ss.107-108.

7 Yritysverotukien määristä ei ole saatavilla yhtenäistä tietoa

Kuten edellä on todettu, verotukien, toisin kuin suorien tukien raportointi ei ole ongelmatonta, koska niiden tarkkaa määrää on usein vaikea selvittää. Vaikka Suomessa verotukia on raportoitu 1980-luvulta alkaen, niiden raportointi hakee edelleen muotoaan, mikä on tilanne myös monissa muissa maissa.⁵⁶

Eri tavoin koottua ja jäsenneltyä tietoa yritysverotuista on tällä hetkellä saatavilla useista julkisista lähteistä.

*Valtiovarainministeriön verotuet -sivusto*⁵⁷ sisältää sekä yrityksille, että henkilöille myönnettyt tuet. Tuet on eritelty verolajikohtaisesti. Jakoa yrityksille ja henkilöille myönnettyihin verotukiin ei kuitenkaan voida aukottomasti tehdä. Sivusto pitää sisällään kolmen vuoden verotuen määrän siltä osin kuin tuki on ollut arvioitavissa, lyhyen viittauksen verotukea koskevaan säädökseen, viittauksen normiverojärjestelmään sekä mahdolliset muut huomautukset.

*Työ- ja elinkeinoministeriön yritystukirekisteristä*⁵⁸ on mahdollista tarkastella yrityskohtaisesti valtion tukiviranomaisten ja niiden puolesta tukia myöntävien yhteisöjen ja säätiöiden myöntämiä ja maksamia suoria tukia ja verotukia, jotka täyttävät EU-valtiontukisääntöjen 107 (1) artiklan mukaiset edellytykset. Tietopalvelu sisältää verotukia siltä osin kuin ne ovat EU komission julkisuus- ja avoimuusvelvoitteen piirissä. Velvoitteen piirissä ovat vain yli 0,5 milj. euron suuruiset saajakohtaiset verotuet, jotka on ilmoitettu vaihteluväleittäin alarajan mukaisina eli tiedot ovat suuntaa antavia.

Euroopan Unionin valtiontukien avoimuusmoduulin julkisen haun kautta voi hakea tietoa jäsenvaltioiden myöntämistä valtiontuista EU:n julkisuus- ja avoimuusvelvoitteiden mukaisesti asianomaisen jäsenmaan viranomaisten

56 Ensimmäisiä verotukia koskevia määritelmiä kehitettiin Saksassa jo 1950-luvun lopulla, mutta verotukien varsinainen terminologia ja raportointi kehittyi Yhdysvalloissa 1960-luvun lopussa, esim. Burton, M., and Sadiq K., *Tax Expenditure Management* s. 24.

57 Valtiovarainministeriö, Verotuet 2021-2023, <https://vm.fi/verotuet>.

58 Yritystukien tietopalvelu - Työ- ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu (tem.fi).

ilmoittamien tietojen perusteella.⁵⁹ Sivuilla on tiedot suorien tukien osalta saajakohteisesti, yritysverotukien osalta määrä on ilmaistu suuruusluokkasolla nimikkeellä veroetus tai verovapautus.

Muun muassa kirjanpitolaki, osakeyhtiölaki, arvonlisäverolaki ja laki elinkeinotulon verottamisesta säätelevät tukien ja avustuksien käsittelyä. Kansainväliset tilinpäätösstandardit sekä maan omat kirjanpitosäädökset ja -käytäntö määrittelevät julkisten avustusten kirjanpidollisen käsittelyn ja julkisesta tuesta tilinpäätöksessä esitettävät tiedot. Kyseiset säännökset koskevat lähinnä suoriin tuiksi luokiteltavia julkisia avustuksia. Osa verotuiksi luokiteltavista julkisista avustuksista on myös selkeästi rajattu esimerkiksi IAS 20 standardin⁶⁰ soveltamisalan ulkopuolelle. Koska verotuet voivat olla merkittäviä ja vaikuttaa siten yrityksen taloudelliseen asemaan, osa yrityksistä on julkaissut tilinpäätöstiedoissaan tietoja suurimmista verotuista paitsi riskejä kuvaavissa osioissa, myös vapaaehtoisesti yhteiskuntavastuuta koskevissa verojalanjälki- tai vastaavissa raporteissa. Tukien kirjanpidollinen ja verotuksellinen käsittely ja sitä kautta yritysten raporttoimat tiedot saattavat kuitenkin poiketa yllä kuvatuista muista julkisista verotukitiedoista.

8 Ehdotuksia yritysverotukien läpinäkyvyyden ja ymmärrettävyyden parantamiseksi

Vaikka yritysverotukia on tutkittu globaalisti paljon, niiden vaikutuksia ei kaikilta osin tunneta tai tutkimusten tulokset ovat olleet ristiriitaisia. Eri järjestöjen lisäksi myös yksittäiset tutkijat ovat laatineet omia suosituksiaan verotukien raportoinnin ja terminologian yhtenäistämiseksi, mikä mahdollistaisi myös täsmällisemmät tukien vaikutusanalyysit.

Myös Suomessa, yritysverotukien käsitteistön selventämiseen ja tunnistamiseen liittyviin ongelmiin on kiinnitetty huomiota. *Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT)* julkaisi viimeisimpänä asiaa tutkineen työryhmän

59 Lisätietoja kaikista EU:ssa hyväksytyistä valtiontuista, myös avoimuusvaatimuksista, on kilpailuasioiden tietokannassa (EU komission ISEF-rekisteri).

60 IAS 20 Julkisten avustusten kirjanpidollinen käsittely ja julkisesta tuesta tilinpäätöksessä esitettävät tiedot.

raportin,⁶¹ jossa ehdotetaan useita ratkaisuja ja suosituksia yritysverotukijärjestelmän laskenta- ja luokittelumenetelmien kehittämiseksi. Työryhmä ehdottaa raportissaan verotukien luokittelun muuttamista niiden tukiluonteeseen mukaisesti siten, että se vahvistaisi verotukiraportoinnin läpinäkyvyyttä ja palvelisi myös verotukien vertailua suoriin tukiin.

Tämän artikkelin kannalta keskeinen työryhmän parannusehdotus koskee yritysverotukien selkeämpää erottelua muiden verovelvollisryhmien tuista verolajiluokittelun avulla.

Lisäksi työryhmä toteaa, että tuki terminä ei välttämättä anna oikeaa kuvaa nykyisten verotukien luonteesta ja ehdottaa veromeno -termin käyttöönottamista mahdollisesti silloin, kun kyseessä on yksielitteisesti muu kuin varsinainen tukitoimi. Tuet ehdotetaan lisäksi jaoteltavaksi ryhmiin lähinnä niiden valikoivuuden ja ohjaavuuden mukaan. Varsinaiset, taloudellisiin tukiin rinnastettavat verotuet olisivat omassa ryhmässään ja toisessa ryhmässä olisivat tuet, jotka eivät suoraan ole rinnastettavissa taloudellisiin tukiin, esimerkiksi siksi, että ne eivät ole määräaikaista tai valikoivia kuten ensimmäisen ryhmän tuet. Kolmas ryhmä sisältäisi muut, eli muun muassa verotuksen yksinkertaistamiseen liittyvät tuet.

Ehdotettu verotukien uudelleenryhmittely selventäisi olennaisesti tukien luonnetta ja auttaisi asiasta kiinnostuneita löytämään nykyistä paremmin varsinaiset yritysverotuet.

9 Yksityiskohtaisempi tieto myös itse tuki-instrumentista lisäisi niiden läpinäkyvyyttä

Verotuet ovat monimutkaisia instrumentteja, mistä syystä niiden oikea arviointi edellyttäisi kuitenkin nykyistä enemmän lisätietoja myös itse tuki-instrumenteista. Nykyinen vuosiraportin⁶² viittaus pelkästään tukea koskevaan säädökseen tai normiverojärjestelmään ei avaa riittävästi tuen luonnetta ja tavoitteita.

61 VATT, tutkimukset 193 (2023), Yritysverotukien käsite, luokittelu ja vaikuttavuus.

62 Kts. viite 46

Erityisesti varsinaisista tuki-instrumenteista (työryhmän ehdottamien, ryhmien yksi ja kaksi verotukien osalta) tulisi saada yksityiskohtaisempaa tietoa tuen syistä/markkinahäiriöstä ja tavoitteista.

Kuten edellä todettiin, verotuen taustalla on periaatteessa markkinahäiriö, jota tuen avulla pyritään korjaamaan. Vaikka lain esitoista ja muusta taustaineistosta mahdollisesti löytyy yksityiskohtainen kuvaus kyseiseen säädökseen johtaneista syistä, tulisi ne lyhyesti todeta myös tuki-instrumentin seurantaraportissa normilainsäädännön ja verosäädöksen lisäksi. Markkinahäiriö ei välttämättä ole pysyvä ilmiö, mistä syystä sen kuvaaminen auttaisi myös reagoimaan mahdolliseen muutokseen.

Verotuen tavoitteen osalta kyseisen tuki-instrumentin valmisteluvaiheen aineisto todennäköisesti⁶³ sisältää yksityiskohtaisen kuvauksen tuen vaikutusarvioista ja tavoitteista, mutta myös useat muut tutkijat⁶⁴ ovat todenneet, että tuki-instrumentin tavoitteen tulisi käydä ilmi tukien seurantaraporteilta. Tuki-instrumenteilla on ollut usein taipumus jäädä pysyviksi,⁶⁵ mikä osittain saattaa johtua niiden tavoitteiden asettamiseen tai seurantaan liittyvistä haasteista.

Vaikka varsinaista parasta mallia verotukien raportointiin ei vielä ole saatavilla, useissa maissa verotukiraportoinnin liitteenä löytyy paitsi aikasarjoja tuen määrästä, myös tuensaajakohtaista tietoa ryhmiteltynä tuen saajien, kuten yritysten koon tai muun verohallinnon keräämän tiedon mukaan. Myös yksityiskohtaisempi kuvaus itse verosäädöksestä on liitetty verotukien raporttiin⁶⁶, samoin tietoa mahdollisista yhteyksistä muihin tukiin (esimerkiksi suorat tuet tai EU:n valtiontuet). Tukien hallinnoinnin läpinäkyvyydestä ja kustannuksista lienee paikallaan lisätä selvitys poikkeuksellisten suurten ja valikoivien verotuki-instrumenttien osalta tukien kokonaiskustannusten selvittämiseksi maissa, joissa tällaisia instrumentteja on tarjolla.

63 Valtiontalouden tarkastusvirasto on tosin kiinnittänyt huomiota siihen, että aikaisemmin säädettyjen merkittävienkään verotukien tavoitteita ei ole määritelty (VTV 2021). Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Yritystukien tutkimusjaoston raportti 2022:30, s. 47.

64 Esim. Beer, B., et. al, How to evaluate tax expenditure, IMF (2022), s. 5 ja F Burton, M., and Kerrie S., Tax Expenditure Management, s. 226.

65 Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja: Yritystukien tutkimusjaoston raportti 2023:29, s. 56.

66 Esim. Australia, <https://treasury.gov.au/publication/p2023-370286>, Yhdysvallat, <https://home.treasury.gov/policy-issues/tax-policy/tax-expenditures>, Ruotsi, <https://data.riksdagen.se/fil/143E7BE4-8FA6-4F5C-9C0C-7FE1251A7A9D>.

10 Yritysverotukien selkeämpi raportointi mahdollistaa tehokkaammat tuki-instrumentit ja myös uusien tutkimushavaintojen tekemisen

Nopeasti muuttuvissa taloustilanteissa yritysten käyttäytyminen tukien suhteen saattaa poiketa huomattavasti ennakoidusta, jolloin vaikutuksiltaan vähemmän tehokkaat verotuet voivat viedä resursseja tehokkaammilta tuki-instrumenteilta. Tästä syystä myös verotukien seurannan olisi pysyttävä mukana nopeasti muuttuvissa tilanteissa. Entistä yksityiskohtaisempi ja selkeämpi tukien raportointi mahdollistaisi nykyistä täsmällisemmän ja monipuolisemman analysoinnin tukien vaikutuksista eri tahoilla. Suomen kaltaisessa, sopivan rajatussa ympäristössä tehty tutkimus voisi tuoda uutta tietoa yritysverotuista myös kansainvälisesti.

Yksittäisten yritysten päätöksenteko suhteessa tukiin vaihtelee yritysten koon, sijainnin, omistajapohjan, toimialan, kansainvälisten yhteyksien ja monen muun tekijän vaikutuksesta, mistä syystä nykyistä yksityiskohtaisempien, julkisten raporttien pohjalta tehty lisätutkimus mahdollistaisi oikeammat ja perustellummat analyysit tukien vaikutuksesta myös suppeammin määritellyn yritysjoukon osalta.

Yhdenmukaisemman terminologian ja tukien peruselementtien ymmärtämisen myötä myös yritykset voisivat sisällyttää verotuet yhtenäisemmin omaan raportointiinsa, mikä voisi osaltaan tuoda lisävalaistusta tukien vaikutuksista yksittäisten yritysten tasolta sekä vähentää verotukiin liittyviä väärinymmärryksiä.

Demokraattiset yhteiskunnat tähtäävät entistä osallistavampaan, innovatiivisempaan sekä ekologisempaan yhteiskuntaan vaikuttamalla kansalaistensa päätöksiin myös verotukien kautta. Voidaan olettaa, että myös näitä arvoja tukevien tuki-instrumenttien määrä jatkaa kasvuaan, mikä kuitenkin samalla edellyttää myös niiden läpinäkyvää ja ymmärrettävää raportointia ja seurantaa eri näkökulmista.

Lähteet

- Appelt S. , Baigar M., Criscuolo C., Galindo-Rueda F., R&D Tax Incentives: Evidence on design, incidence and impacts, OECD Science Technology and Industry Working Papers 32, OECD Publishing, Paris (2016).
- Arginelli P., Innovation through R&D Tax Incentives: Some Ideas for a Fair and Transparent Tax Policy, *World Tax Journal* 7 nro 1 (2015).
- Becker B., Public R&D policies and private R&D investment: A survey of the empirical evidence, *Journal of Economic Surveys* 27 nro 5 (2015).
- Beer, S., Benedek, D., Erard, B., Loeprick, J., How to evaluate tax expenditures, International Monetary Fund (IMF) (2022).
- Burton, M., and Sadiq, K. , Tax Expenditure Management : A Critical Assessment, Cambridge University Press, 2013.
- Devereux, M., Auerbach A., Keen M., *Taxing profit in a global economy*. Oxford University Press, 2020.
- European Union: Business in Europe: Framework for Income Taxation (BEFIT) (europa.eu), https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/corporate-taxation/business-europe-framework-income-taxation-befit_en.
- German Institute of Development and Sustainability (IDOS), Global Tax Expenditure Database, <https://www.idos-research.de/en/gted/>.
- Guceri, I., and Liu L. "Effectiveness of Fiscal Incentives for R&D: Quasi-Experimental Evidence." *American Economic Journal: Economic Policy*, vol. 11, no. 1, 2019, ss. 266–291.
- Hall B.I. & Van Reenen J., How effective are fiscal incentives for R&D? A review of the evidence, 29 *Research Policy* 4-5 (2000).
- Knuutinen, R., Verotus ja yrityksen yhteiskuntavastuu (2014).
- Kuusi, T., Pajarinen M., Rouvinen P., ja Valkonen T., "Arvio t&k-verokannusteen vaikutuksista yritysten toimintaan Suomessa." ETLA Reports 51 (2016), s. 7.
- Mirrlees, J., Tax by design (2011).
- Määttä, K., Veropolitiikka, teoria ja käytäntö (2007).
- Niskakangas, H., Veropolitiikka (2011).
- OECD BEPS, Inclusive Framework on Base Erosion and Profit Shifting <https://www.oecd.org/tax/beps/>.
- OECD BEPS, Tax challenges arising from digitalization, <https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/action1/>.

OECD Investment Tax Incentives Database – 2022 Update: Tax incentives for sustainable development” (brochure), OECD, Paris, www.oecd.org/investment/investment-policy/oecdinvestment-tax-incentives-database-2022-update-brochure.pdf.

Paloheimo, M., & Uotila, M. Elinkeinoluvat ja talouselämänmonipuolistuminen 1800-luvun Suomessa. Ennen ja nyt: historian tietosanomat, 2015(3). <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201607083539>.

Scherleitner, M., (2020), Addressing Tax Arbitrage with Hybrid Financial Instruments, IBFD Doctoral Series, Volume 54.

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Yritystukien tutkimusjaostonraportit, 2023:29, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-846-2>, 2022:30, <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-696-3>, 2020:20, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-512-6>.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT), Yritysverotukien käsite, luokittelu ja velvoittavuus, VATT tutkimukset 193 (2023).

Valtiovarainministeriö, Verotuet 2021-2023, <https://vm.fi/verotuet>.

Viittauksia seuraaviin sivustoihin: Australia Government: <https://treasury.gov.au/publication/p2023-370286>, US Department of The Treasury: <https://home.treasury.gov/policy-issues/tax-policy/tax-expenditures>, Ruotsi <https://data.riksdagen.se/fil/143E7BE4-8FA6-4F5C-9C0C-7FE1251A7A9D>.

Yritystukien tietopalvelu - Työ- ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu (tem.fi).